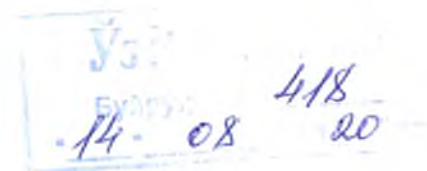

**Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги**

**Ўзбекистон Республикаси
Қишлоқ хўжалиги вазирлиги**

**5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура
мутахассислигининг малака талаблари**

Тошкент

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат аграр университети
- Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, профессионал таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2020 йил «14» август даги 3 - сонли йиғилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги 2020 йил «14» август даги 412 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаби **630 000** – **Атроф-муҳит муҳофазаси** таълим соҳаси Давлат таълим стандарти, Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабини расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> магистратура мутахассислигининг умумий тавсифи	4
1.1.	Қўлланиш соҳаси	4
1.1.1.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> магистратура мутахассислигининг малака талабининг қўлланилиши.....	4
1.1.2.	Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари.....	4
1.2.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг тавсифи	4
1.2.1.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятининг соҳалари.....	4
1.2.2.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг объектлари.....	5
1.2.3.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари.....	5
1.2.4.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий вазифалари.....	5
2.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар.....	7
2.1.	Умумий компетенциялар.....	7
2.2.	Касбий компетенциялар.....	7
2.3.	Касбий квалификациялар	8
3.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар.....	8
3.1.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фанлар дастурларига қўйиладиган умумий талаблар.....	8
3.2.	<i>5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)</i> магистратура ўқув режасидаги юклама ҳажми	8
	Библиографик маълумотлар.....	10

1. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги умумий тавсифи

5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи кундузги таълим шаклларида амалга оширилади. Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Магистратура дастурининг меъёрий муддати 2 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси.

1.1.1. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби *5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида)* магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи барча олий таълим ташкилотлар учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур магистратура мутахассислиги бўйича малака талаблари, ўқув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўқув жараёнини самарали амалга ошириш учун масъул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;

- магистратура мутахассислигининг ўқув режаси ва фан дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим ташкилотининг талабалари;

- магистратура битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

- олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;

- кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

- олий таълим ташкилотларига ўқишга кираётган абитуриентлар, уларнинг она-оналари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг тавсифи

1.2.1. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) атроф муҳитни муҳофаза қилиш соҳасидаги мутахассислик бўлиб, у давлат, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий тадқиқот институтлари, марказлар, илмий ишлаб чиқариш бирлашмаларида илмий тадқиқот фаолиятини юритиш, табиатни муҳофаза қилиш ва ўрмон хўжалиги қўмиталари, ишлаб чиқариш тармоқлари субъектларида экология ва атроф-муҳит муҳофаза қилиш фаолиятни ташкил этиш ва бошқаришга оид комплекс масалаларни ҳал этиш, шунингдек атроф-муҳит муҳофаза қилиш тармоқлари ва соҳани ривожлантиришда экология ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш чораларни таъминлаш, ер, сув, иқлим, минерал ва биологик ресурсларининг инсон томонидан ўзлаштирилиши, яъни ҳайвонот олами ва ўсимликлар дунёсидан фойдаланишда табиатнинг ифлосланиши, тикланадиган ва тикланмайдиган ресурслар, табиатни муҳофаза қилишда ҳалқаро ҳамкорлик масалалари ҳал қилишда касбий кўникма, мутасаддилик қобилиятига йўналтирилган инсон фаолиятининг воситалари, усуллари, методлари ва услубларнинг мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) мутахассислик бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг объектлари:

-олий таълим, қайта тайёрлаш ва малака ошириш, профессионал, таълим муассасаларида педагогик фаолият;

-Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари ва маоказларида ҳамда олий таълим муассасаларида илмий тадқиқоти ва жаарёнлари;

-глобал, миллий, регионал ва локал даражадаги табиий, антропоген, табиий-тадқиқот, экологик-иқтисодий, ижтимоий ва ишлаб чиқариш системалари;

-барча турдаги хўжалик фаолияти экологик таркибий қисмларининг бошқарилиши, назорати, мониторинги;

-атроф-муҳит муҳофаза қилиш соҳасида илмий ва амалий тадқиқот, назарий ва амалий таҳлил, моделлаштиригини амалга ошириш жараёнлари;

-демографик жараёнлар;

-барча даражадаги барқарор ривожланиш дастурлари;

-турли мулкчилик шаклидаги ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш корхоналари

1.2.3. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари:

• илмий-тадқиқот фаолияти;

• педагогик фаолияти;

• молиявий-иқтисодий фаолияти;

• ҳисоб, таҳлил ва назорат фаолияти;

• ҳуқуқ тарғибот фаолияти;

• ташкилий-бошқарув фаолияти;

• ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш:

1.2.4. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий вазифалари.

5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) мутахассислиги бўйича Миллий малака рамкасининг 7-малака даражаси ҳамда магистр

касбий фаолиятларининг соҳалари, объектлари ва турларига мувофиқ магистратура битирувчиси куйидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир болиши лозим:

Илмий тадқиқот ва педагогик фаолиятида:

-илмий, амалий тадқиқотларни ўтказиш, тажриба натижаларни таҳлил қилиш ва улар асосида илмий асосланган хулосалар чиқариш, илмий янгиликларни кашф этиш;

-илмий мақолалар, маърузалар, рисола, ўқув адабиётлар тайёрлаш ва таҳрир қилиш, ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий шарҳларни ишлаб чиқиш, рефератлар ва библиографияларни тузиш;

-илмий адабиётлар ва интернет тармоғида энг янги илмий, конструкторлик, технологик ва эксплуатацион ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўнадган ҳолад қидириш ва топши;

-илмий семинар, конференция ва симпозиумларни ташкил этиш, ўтказиш ҳамда фаол иштирок этиш;

-мос мутахассислик мавзуси бўйича илмий лойиҳаларни ишлаб чиқиш, ечилаётган илмий муаммолар ва топшириқларнинг концептуал ва назарий моделларни ишлаб чиқиш;

-олий таълим, қайта тайёрлаш ва малака ошириш, профессионал таълим муассасаларида мутахассислиги бўйича педагогик ва ўқув-услубий фаолият юритиш;

-ўқув жараёнини ва илмий фаолиятини ташкил қилиш, замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан, ўқитишнинг техник воситаларидан фойдаланиб ўқув машғулотларини ўтказиш;

-электрон (e-learning), мобил (m-learning), масофавий ахборот технология ва ўқув методик мажмуаларни мукамал ўзлаштириш;

Молиявий-иқтисодий ҳамда ҳисоб, таҳлили ва назорат фаолиятида:

- давлат, маҳаллий ҳукумат ва хўжалик юритувчи субъектлар молиясини хавфсиз бошқариш бўйича Ўзбекистон Республикаси қонунлари ҳамда меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни билиши ва улардан ўз фаолиятида фойдана олиш;

- экология ва атроф муҳит муҳофаза қилиш соҳасида ечилаётган илмий муаммолар ва топшириқларнинг концептуал ҳамда назарий моделларини ишлаб чиқиш ва илмий-тадқиқот натижалари бўйича тавсиялар ва ишланмаларни амалиётга тадбиқ этиш;

- Ўзбекистондаги ҳамда хориждаги глобал, регионал, локал даражада содир бўладиган экологик муаммолар, ижтимоий – иқтисодий жараёнлар ҳамда ходисаларни характерлайдиган кўрсаткичларни таҳлил қилиш ва қиёслаш, экологик хавфсизликка таҳдид солувчи хавф-хатарларни аниқлаш;

- табиий ва биологик ресурслардан оқилона фойдаланиш борасида қонунбузарликларни аниқлаш ва уларни бартараф этиш чораларни кўриш;

- атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва ҳаётий фаолият хавфсизлиги, техника хавфсизлиги талаблари асосида ишлаб чиқариш жараёнларини мониторингини юритиш, касбий муаммолар ечимини топиш, ижрочи жамоа ишини ташкил қилиш;

- табиат ва унинг ресурсларидан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва самарадорлигини баҳолаш, экологик қўқнубузарликларни аниқлаш ва уларни бартараф этиш чораларини кўриш;

Ҳуқуқ-тарғибот фаолиятида:

- қонунийлик ва ҳуқуқ-тарғиботни таъминлаш, жамият, давлат ва шахс ҳамда хўжалик фаолиятида субъектларнинг экологик хавфсизликни таъминлаш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш;

- ер ости бойликларидан фойдаланиш ва уларни ҳуқуқий муҳофаза қилиш;

- ер ҳуқуқи ерга нисбатан ягона давлат мулки асосида, ердан оқилона фойдаланиш ва уни ҳуқуқий муҳофаза қилиш;

- давлатимиз табиий объектларга эгалик қилиш ҳуқуқини ўзининг бошқарув ва хўжалик юритиш органлари орқали амалга ошириш;

- жисмоний ва юридик шахсларнинг ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш соҳасидаги фаолиятини ҳуқуқий тартибга солиш;

- экология соҳасидаги жиноятлар ва қонунбузарликларни профилактика қилш, огоҳлантириш, аниқлаш ва очиш.

Ташкилий-бошқарув ҳамда ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш фаолиятида:

- атроф - муҳитни муҳофаза қилиш фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш;

- ишлаб чиқариш жараёнларини амалга ошириш учун зарур бўлган моддий ва меҳнат ресурсларини режалаштириш;

- ишлаб чиқариш жараёнини бошқариш;

- бошқарув қарорини қабул қилиш;

- замонавий ахборот технологиялар тизимларидан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш методлари ҳамда механизмларини ишлаб чиқиш;

- фикрлар хилма-хиллиги шароитида бошқарув қарорини қабул қилиш;

- бирламчи ишлаб чиқариш бўғини ишини ташкил қила олиш ва бошқариш;

- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш, бажариш ва назорат қилиш ҳамда иш натижаларини баҳолаш.

- атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тадбирларини амалга оширишни режалаштириш;

- атроф муҳитни муҳофаза қилишда чиқиндиларини меъёрий талаб нормаларига ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини ташкил этиш ва назорат қилиш;

- сохага оид инновацияларни амалиётга тадбиқ қилишни ташкил этиш;

- ишлаб чиқариш шароитларида атроф муҳитга кўрсатиладиган таъсир жараёнлари

ва даражаларини баҳолаш, ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш, фикрлар ҳар хил бўлган шароитда бошқарув қарорини қабул қилиш;

- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш фаолияти бўйича иш режасини тузиш, бажариш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишларнинг натижаларини баҳолаш;

- замонавий ахборот технологиялари, компьютер техникалари ва коммуникацион воситаларни амалиётда кенг қўллаш, илғор технологик жараёнларни қўллаш, илмий асосланган тизимларни қўллаш ва тавсияномалар бериш;

- янги самарали технологияларни ишлаб чиқиш ва ундан оқилона фойдаланиш;

- табиий ресурсларни муҳофаза қилиш ва ҳаёт фаолият хавфсизлиги қоидаларига риоя қилиш;

- шартнома тузиш учун зарур бўлган ҳужжатларни тўплаш, тезкор ва статистик ҳисоботни олиб боришни ташкил этиш, ҳисоботларни тузиш тадбирларини аниқлаш.

2. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Умумий компетенциялар:

- илмий дунёқарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асоси, иқтисодий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиш;

- хорижий тиллардан бирида касбий фаолиятига оид ҳужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, илмий тадқиқот ва педагогик методологиясини билиш ва касбий фаолияти ундан замонавий илмий асосида касб фаолиятида фойдалана билиш;

- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосида ташкил қила олиш;

- ўзлаштирилган билимларни ижодий танқидий кўриб чиқиш ва таҳлил қилиши, улардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;

- ўз фаолиятида меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдалана олиши, ўзининг касбий фаолиятида фойдалана олиш;

- интернет тармоғидан ахборотни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш кўникамаларига эга бўлиши;

- ахборот технологияларидан фойдалана олиш, ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларнинг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хурижи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш қобилиятига эга бўлиши.

2.2. Касбий компетенциялар:

- илмий, амалий тадқиқотлар олиб бориш, тажриба натижаларни қайта ишлаш ва улар асосида имий асосланган хулосалар чиқариш, илмий мақолалар тайёрлаш ва таҳрир қилиш, илмий семинар, конференция ва симпозиумларни ташкил этиш, ўтказиш, илмий лойиҳаларни ишлаб чиқиши кўникамларига эга бўлиш;

- педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланишни билиш;

- таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашишини билиш;

- илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижий эълон қилинган лойиҳаларида иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаш кўникамаларига эга бўлиши;

- давлат, нодавлат ва ношароит ташкилотлари томонидан эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳаларни тайёрлаш малакаларига эга бўлиши;

- ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва бошқариш кўникамаларига эга бўлиши;

- ташкилот, корхона ва уларнинг алоҳида бўлинмалар ташкилий тузилмасини оптимallasштириш, ходимларнинг профессионал тайёргарлик даражасини ошириб,

боришни ташкил қилиш ва бошқариш, меҳнат салоҳиятидан самарали фойдаланишни режалаштириш, меҳнатни рағбатлантириш тизимини йўлга қўйиш кўникамларига эга бўлиши;

-тармоқлар ва соҳалар бўйича корхоналарда ишлаб чиқариш ва меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланишда экологик тамоилларни қўллаш билиши;

-сув заҳираларидан фойдаланишнинг тежамли усулларни ишлаб чиқиш, суғоришда ва аттароф-муҳитни муҳофаза қилишда такомиллашган технологияларни қўллаш олиш кўникмаларига эга бўлиш;

-минтақанинг табиий заҳираларини комплекс бошқариш тизимини такомиллаштириш, атроф-муҳитга таъсир этувчи омилларни аниқлаш бўйича тадқиқотларни тузиш ҳамда уларни шарҳлаш кўникмаларига эга бўлиш;

-табиий ўсимлик жамоаларининг ва ёввойий ўсимликлар ўсадиган муҳитнинг бир бутунлигини сақлаб қолиш, ўсимликлар дунёсидан оқилона фойдаланиш ва уни такрор етиштиришни таъминлашни билиши;

-экологияни яхшилаш ва сув ресурсларни кўпайтириш, қишлоқ хўжалигига қарашли ерларининг чўлга айланишининг олдини олиш учун ўрмон хўжалигида ўрмон бойликликларни ҳар томонлама кенгайтиришга ва улардан оқилона фойдаланишга йўналтирилган ягона техник сиёсат юритиш малакасига эга бўлиш.

2.3. Касбий квалификациялар:

Эколог, агроэколог, биоэколог, геоэколог, илмий-педагог, гидроэколог, эколог-валеолог, гидрогеоэколог, муҳандис эколог, лаборант эколог, табиатни муҳофаза қилиш инспектори, Давлат бош инспектор, табиатни муҳофазаси бўйича Давлат бош инспектори, балиқчиликни муҳофаза қилиш Давлат бош инспектори, қурилишдаги экоаналитик, эконазоратчи квалификацияларига эга бўлиш мумкин.

3. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

3.1. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурларига қўйиладиган умумий талаблар

Магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг тавсифи ҳамда касбий компетенцияларига қўйиладиган талабларга мувофиқ, магистрлар мажбурий ва танлов фанларини ўзлаштириши, амалиётларни ўтиши ва натижада касбий фаолиятида зарур билим, кўникма ва малака компетенцияларини егаллашини таъминловчи мазмунда ишлаб чиқилади.

Ўқув режаси кредит-модуль тизими асосида шакллантирилади. Бунда ўқув жараёни графиги, ҳафталар кесимида ўқиш вақти, аттестациялар, амалиётлар, таътиллар, семестрлар бўйича ўтиладиган “Умумметологик фанлар”, “Мутахассислик фанлари”, машғулотлар турлари, ажратилган соатлар, кредитлар, фанлар коди, Давлат аттестацияси ва бошқалар кўрсатилади.

Ўқув режаларга киритиладиган мажбурий ва танлов фанлар турдош олий таълим муассасалар билан ҳамкорликда таянч олий таълим муассасалари томонидан белгиланади.

3.2. 5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига - 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин. Қолган соатлар ҳажми мустақил таълим учун ажратилади.

Жорий, оралиқ ва якуний аттестацияларни ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурининг умумий ҳажми 2 йиллик ўқув даври учун ҳафталик ўқув юкларидан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

Ўқишнинг норматив муддати 2 йил бўлганда ўқув жараёни 100 ҳафтани ташкил этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланиши мақсадга мувофиқ:

Ўқув давлари	Кундузги таълим шакли учун*
Назарий таълим ва илмий фаолияти *	54%
<i>Шу жумладан, мустақил таълим</i>	-
Аттестация	9%
Таътилар	18%
Илмий амалиёт (стажировка)	19%

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сузлар:

Касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йуналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, магистратуранинг ўқув режа ва фан дастури (магистратура дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув даври, e-learning ва m-learning биосфера, экосистема, биогеоценоз, ўсимликлар, хайвонлар, микроорганизмлар, биологик хилма-хиллик, популяция, тур, продуцентлар, консументлар, редуцентлар, литосфера, гидросфера, атмосфера, ландшафт, горизонтал структура, вертикал структура, чўл, адир, тоғ, яйлов, барқарор ривожланиш, табиатдан фойдаланиш, табиат муҳофазаси, ноёб турлар, камёб турлар. эндемизм, инсон экологияси, ижтимоий экология, экологик таълим. экологик тарбия. сув мухити, ҳаво мухити. тупроқ мухити. экологик омиллар. биотик омиллар. абиотик омиллар, антропоген омиллар, максимум таъсирлар, минимум таъсирлар, сувнинг ифлосланиши, тупроқнинг ифлосланиши, тупроқ эрозияси, чулланиш, шурланиш, кургокчилик, иқлим узгаришлари, глобаллашув, минтакалар муаммолари, ичимлик сув, озон қатлами, экологик валентлик, экологик харита, Орол денгизи, экологик мониторинг, демография, экологик экспертиза, фаолияти, магистратура, лойиҳа-технологик, педагогик, илмий-педагогик иш, малака амалиёти, магистрлик диссертацияси, баҳолаш, давлат аттестацияси, мустақил таълим, ўқув фанлари блоқи, мундарижа, олий таълим муассасаси, таълим жараёни, кадрларга талаб, лойиҳалаш, илмий-тадқиқот жараёнлари

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент давлат аграр университети

Ректор Б.А.Сулаймонов

2020 йил « 20 » июль

М.Ў.

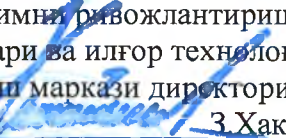
Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси

Раис Ш.Ш.Абдурақов

2020 йил « 20 » июль

М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Олий таълимни ривожлантириш
тадқиқотлари ва илғор технологияларни
татбиқ этиш маркази директори
Директори З.Хакимов

2020 йил « 30 » июль

М.Ў.

Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш
технологиялари илмий-тадқиқот институти

Директор Е.С.Бўриев

2020 йил « 18 » 18

М.Ў.

**5A630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича
малака талаблари ва ўқув режасини ишлаб чиқарувчи
Ишчи гуруҳ таркиби**

т/р	Ишчи гуруҳ раиси ва аъзоларининг Ф.И.Ш.	Лавозими, илмий даражаси ва унвони, иш жойи	Имзо
Раис			
1	Бухоров К.Х	Қишлоқ хўжалигида экологик хавфсизлик ва ботаника кафедраси мудир, доцент	
Аъзолари:			
2	Сапарова Г.	Қишлоқ хўжалигида экологик хавфсизлик ва ботаника кафедраси доценти	
3	Норбоев З.	Қишлоқ хўжалигида экологик хавфсизлик ва ботаника кафедраси доценти	
4	Юлдашева С	Қишлоқ хўжалигида экологик хавфсизлик ва ботаника кафедраси катта ўқитувчиси	
5	Камалова Г	Қишлоқ хўжалигида экологик хавфсизлик ва ботаника кафедраси ассистенти	

Ўқув ишлари бўйича проректор

С.Я.Исламов

5A630102-Экология (қишлоқ хўжалигида)

Магистатура таълим йўналишининг фанлар кесимида касбий компетенциялари
ЖАДВАЛИ

№	Фаннинг малакавий коди	Фаннинг номи	Таълим йўналиши бўйича этиладиган зарурий касбий компетенциялар	Курслар кесимида фаннинг ўқув жараёнидаги ўрни	
				I	II
Умумметодологик фанлари					
1	ИТММ-1202	Илмий-тадқиқот методологияси	Илмий-тадқиқот фаолияти инсонга ўз-ўзини англаш, ўз-ўзини баҳолашга амалий ёрдам беради, яъни агар инсон ҳақиқий олим бўлишни истаса, ўзининг эҳтирос ва интилишларини бошқариши, оқилона, самарали ва оптимал қарорлар қабул қилиши, эзгуликка хизмат қиладиган эвристик фаолият билан машғул бўлиши лозим. Бундай фаолиятнинг натижаси кашф қилиш, яратувчанлик сифатида намоён бўлади. Ушбу ҳолат, илмий-ижодий фаолиятни таҳлил қилиш, тушуниш ва унга баҳо беришда янгидан-янги имкониятларни очади. Шу нуқтаи назардан ҳам илмий-тадқиқот жараёнига оид ёндашувларни янада чуқурроқ тадқиқ этиш, унинг ўзига хос хусусиятларини излаб топишга ёрдам беради.		
2	МФЎММ-2202	Махсус фанларни ўқитиш методикаси	Махсус фанларни ўқитишда билимларни ўзлаштириш ва ўқув фаолияти йўлларида даражали ёндашув асосида таълим мақсадларини белгилаш йўлларини, ўрганилаётган муаммони мустақил ажратиш ва ечиш қобилияти, тадқиқотчилик ва изланувчанлик фаолиятига тайёргарлик, нотаниш ҳолатларда ҳаракат қилиш қобилиятини шакллантириш, ривожлантириш ҳақида маълумотлар берилади.		
3	АХТМ-1204	Амалий хорижий тил	“Хорижий тил” фанининг мақсади мазмун-моҳиятига кўра умумий илмий (академик) тил кўникмаларини ривожлантириш, талабаларнинг бўлғуси касбий фаолиятларида фойдаланиладиган тил компетенцияларини ривожлантириш, мустақил таълим талабаларда тилдан эркин фойдаланиш, кўникма ва малакаларини эгаллаш мотивациясини шакллантириш ва ривожлантириш, ижтимоий-маданий ва грамматик компетенцияларини талабларига биноан ривожлантириш, илмий, касбий ва маиший фаолиятга боғлиқ мавзулар юзасидан оғзаки ва ёзма равишда баён этиш кўникма ва		

			малакаларини ривожлантириш, умумбашарий ва миллий кадриятлар билан таништириш, маданиятлараро бағрикенглик ва миллатлараро ҳамдўстлик ҳисларини сингдириш, илмий ва касбий фаолиятда қўлланиладиган термин ва атамаларни ўргатиш, магистрларнинг илмий ва соҳавий йўналишларидан келиб чиққан ҳолда мустақил ишларни ташкил этиш.		
Мутахассислик фанлари					
5	ТФУМҚМ 1405	Табиатдан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш	Фан техника ютуқларининг табиатга салбий таъсири қилишни ўрганиши унинг салбий асоратларидан қутлиши йўлларини ишлаб чиқиш, глобал, минтақавий ва миллий ҳудудий муаммолар доирасидаги халқаро ҳамкорлик муҳофаза қилиш, турли экологик омилларнинг тирик организмларга таъсири ва унга мослашувлар, табиатни муҳофаза қилиш ва уларни ҳолатини баҳолаш, табиатни муҳофаза қилиш ва улардан оқилона фойдаланиш, биологик ресурсларни қурғоқчиликка, шўрликка, иссиқликка мослашувини ўрганиш, эндем ўсимлик ва ҳайвон турларини тарқалиши ареалини, табиий ресурсларни муҳофаза қилиш ва улардан оқилона фойдаланиш ҳақида билимлар берилади.		
6	БРУЭЖМ 1405	Барқарор ривожланиш ва унинг экологик жиҳатлари	Барқарор ривожланиш ва унинг экологик жиҳатлари уни муҳофаза қилиш соҳасидаги назарий масалалар қўллаш, бақарор ривожланиш концепциясининг мазмуни ва моҳиятини, муайян давлатда, жумладан Ўзбекистонда табиат ва жамият ўзаро уйғунликда ривожланиш барқарорлигини, барқарор ривожланиш таълими ва тарбия назариясини, республикамизда барқарор ривожланишга оид қабул қилинган норматив ҳужжатлар, унинг талаблари ва тадбиқ қилиш йўллари, унга салбий таъсир кўрсатаётган турли ҳолатларни талқин қилиш, барқарор ривожланиш ғояси ва унинг экологик жиҳатларини жамоага етказа билиш, ташвиқот ва тарғибот қилиш борасида етакчилик қилиш, унга оид илгор ғояларни ҳудудийлик, даврийлик ва мажмуалилик нуқтаи назардан илгари суриш ҳақида билимлар берилади.		
7	ҲЗЭММ 1407	Ҳозирги замон экологик муаммолари	Ушбу фанда глобал, минтақавий ва реаганоал экологик муаммолар, антропоген таъсир ёки табиий офатлар натижасида табиий муҳитнинг ўзгариши, табиатнинг тузилиш ва фаолиятида бузилишга олиб келадиган жараёнларни ўргатиш. Атмосферанинг заҳарланиши, гидросферанинг ифлосланиши, озон қатламининг емирилиши, глобал иссиқ, кислотали ёмғирлар, тупроқнинг зарарланиши, аҳолининг ортиқча кўпайиши, ўрмонларнинг кесилиши, ер юзида чиқиндиларнинг кўпайиши каби ҳозирги замон		

			экологик муаммоларни ва уларни олдин олин чора тадбирлари ҳақида билимлар берилади.		
8	ЭКОТТМ2407	Экологик таълим тарбия	Экологик муаммолар олдини олиш, Шарқ алломаларнинг табиат билан инсон ўртасидаги муносабатлар хусусидаги қарашлари, экологик тафаккур танқислиги, аҳолининг экологик онги ва маданиятини юксалтиришда ўз-ўзини бошқариш органларининг ўрни, оилада экологик тарбияни йўлга қўйишнинг усул ва воситалари, Экологик таълим ва тарбия соҳасидаги халқаро ҳамкорлик алоқалари, ЮНЕСКО, БМТ, экологик таълим ва тарбия принциплари, барқарор ривожланиш, Ўзбекистоннинг халқаро ҳамкорлик алоқаларидаги иштироки, Ўзбекистонда экологик таълим ва тарбияни ривожлантириш йўллари, экологик таълим тарбияни шакллантиришда оммавий ахборот воситаларининг ўрни ҳақида билимлар берилади.		
9	ЭКОБМ2407	Экологик бошқарув	Экологик бошқарув атроф-муҳитни муҳофаза қилувчи ва экологик хавфсизликни таъминловчи органлар ваколатлари, функциялари ва уни амалга ошириш йўллари, экотизмлар ва уларнинг ҳолатини сон ва сифат жиҳатидан баҳолаш, эконазарот объектининг даврий ўзгаришларни кузатиб бориш, кадастрланган экотизмларни муҳофазалаш, фойдаланиш ва қайта тиклаш жараёнини назорат қилиш, экотизимларни муҳофаза қилиш, бузулганларнинг эса қайта тиклаш ва экотизим табиий ресурслардан оқилона фойдаланишни йўлга қўйиш, экологик кадастр, назорат ва экспертиза экологик бошқарувнинг самардорлигини оширувчи асосий чора-тадбирлари ҳақида билимлар берилади.		

Тошкент давлат аграр университети томонидан 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва баллиқ хўжалиги таълим соҳаси Давлат таълим стандарти, бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича тайёрланган малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқиш бўйича турдош олий таълим муассасалари билан
КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Қибрай тумани

“30” июль 2020 йил

Қатнашдилар: Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги олий таълим муассасалари фаолиятини мувофиқлаштириш бош бошқармаси бошлиғи - А.Холиков, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ўқув юртлари ва малака ошириш бўлими бошлиғи – Ш.Жониқулов, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўсимликлар карантини Давлат инспекцияси бошлиғи ўринбосари - Б.Муродов, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгаши раиси - А.Хаитов, Ўзбекистон Республикаси ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат қўмитаси раиси ўринбосари М.Рузметов, Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси раиси - Н.Бакиров, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси раиси – Ш.Абдуразақов, Лимон етиштирувчилар ва экспорт қилувчилар уюшмаси раиси – Н.Фахрутдинов, “Ўзбекипаксаноат” уюшмаси кадрлар, ўқув юртлари ва илмий муассасалари билан ишлаш бошқармаси бошлиғи – И.Султонова, “Ўзбекбаликсаноат” уюшмаси бошқарув раисининг биринчи ўринбосари - Р.Қурбонов, Ўзбекистон бухгалтерлар ва аудиторлар миллий ассоциацияси Кенгаши раиси-М.Тулаходжаева, Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш агентлиги директори - Н.Э.Нажимов, “Ўзагрокимёҳимоя” АЖ раиси ўринбосари - Р.Очилов, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Уруғчиликни ривожлантириш маркази директори – Ш.Номозов, “Ғалла-Алтег” АЖ ишлаб чиқариш корхонаси директори – Қ.Қувватов, ЎзРФА Микробиология институти директори-Қ.Давронов, ЎзРФА Генетика ва ўсимликлар экспериментал биологияси илмий-тадқиқот институти директори-А.Наримонов, Ўсимликларни химоя қилиш илмий-тадқиқот институти директори – К.Маматов, Ўрмон хўжалиги илмий тадқиқот институти директори - А.Хамзаев, Академик М.Мирзаев номидаги “Боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий тадқиқот институти” бош директори - Ю.Саймназаров, Ўсимликлар генетик ресурслари илмий тадқиқот институти директори - А.Аманов, “Сабзавот-полиэкинлари ва картошқачилик” илмий тадқиқот институти директори - Р.Низомов, Қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат соҳаси иқтисодиёти илмий тадқиқот институти директори-Б.Султонов, Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш технологиялари илмий тадқиқот институти директори-С.Бўриев, Стандартлаштириш, сертификатлаштириш ва техник жиҳатдан тартибга солиш илмий тадқиқот институти директори-А.Хамдамов, Чорвачилик ва паррандачилик илмий тадқиқот институти директори-А.Нурматов, Қишлоқ хўжалигини механизациялаш илмий-тадқиқот институтини директори-А.Ражабов, Тошкент давлат аграр университети ректори-Б.Сулаймонов, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти ректори-Ў.Умурзақов, Самарқанд ветеринария медецинаси институти ректори-Х.Юнусов, Андижон қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институти ректори-К.Комилов, Тошкент давлат аграр университети ўқув ишлари бўйича проректори - С.Исламов, ТДАУ Нукус филиали директори-Е.Торениязов, ТДАУ Термиз филиали директори-А.Жўраев, ТошДАУ ўқув-услубий бошқармаси бошлиғи-М.Атабаев, таянч ва турдош олий таълим муассасаларининг факультет деканлари, кафедра мудирлари ва етакчи профессор-ўқитувчилари ва таклиф этилганлар

КУН ТАРТИБИ

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида” 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сонли, “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини

ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида” 2020 йил 2 мартдаги ПФ-5953-сонли Фармонлари, “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясининг 2020 йил 9 январдаги РА1/1-20-сонли топшириғи ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил 30 июндаги “2020/2021 ўқув йилидан кредит-модуль тизимига ўтиш тўғрисида”ги 357-сон буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида турдош олий таълим муассасалари ҳамда асосий кадрлар истеъмолчилари бўлган вазирликлар, идоралар ва бошқа корхоналар мутахассислари иштирокида 2020/2021 ўқув йилидан бошлаб кредит-модуль тизими асосида таълим жараёнини ташкил этилишини инobatга олиб 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги таълим соҳасининг Давлат таълим стандарти, 25 та бакалаврият таълим йўналишлари ва 33 та магистратура мутахассисликлари бўйича хорижий тажрибалар асосида тайёрланган малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокамаси.

Сўзга чикди: А.Холиков – Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида” 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сонли, “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида” 2020 йил 2 мартдаги ПФ-5953-сонли фармонлари, “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясининг 2020 йил 9 январдаги РА1/1-20-сонли топшириғи ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил 30 июндаги “2020/2021 ўқув йилдан кредит-модуль тизимига ўтиш тўғрисида”ги 357-сон буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат аграр университетида ташкил этилган ижодий ишчи гуруҳлар томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”га мувофиқ ишлаб чиқилган 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги таълим соҳаси Давлат таълим стандарти, 25 та бакалаврият таълим йўналишлари, 33 та магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари “Таълим тўғрисида”, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, шунингдек, асосий кадрлар истеъмолчилари ҳисобланган вазирлик, идора, ташкилот ва корхонларнинг олий ва ўрта махсус малакали кадрлар билан таъминланганлик даражаси, кадрлар тайёрлаш ва уларга бўлган реал эҳтиёжларни аниқлаш, уларнинг касбий малака ва кўникмаларига қўйиладиган талаблар, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурларида белгиланган вазифалар, қишлоқ хўжалиги соҳасида амалга ошириладиган ишлар тўғрисида ҳисоботлари ва таклифлари асосида хорижий тажрибаларни инobatга олган ҳолда ишлаб чиқилган.

Ишлаб чиқилган Давлат таълим стандарти, бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари турдош олий таълим муассасалари (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти, Самарқанд ветеринария медицинаси институти, Андижон қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институти, Ўзбекистон миллий университети, Тошкент давлат аграр университетининг Нукус, Термиз филиаллари, ГулДУ, БухДУ, ҚарДУ, ФарДУ, УрДУ, НамДУ, СамДУ) ҳамда асосий кадрлар истеъмолчилари бўлган вазирликлар, идора ва корхоналарнинг малакали мутахассислари иштирокида муҳокамадан ўтказилиб, келишилган ҳамда Қишлоқ хўжалиги илмий ишлаб чиқариш маркази тизимидаги илмий-тадқиқот институтларининг етакчи мутахассис-олимлари томонидан тақриздан ўтказилган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Олий таълимнинг Давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги

343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сон қарорига асосан тузилган ишчи гуруҳлар томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ Қишлоқ ва сув хўжалиги билим соҳасининг тегишли бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талабларини ишлаб чиқилганлиги ҳақида ахборот берди, уларни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ва ўқув режалари ҳақида йиғилиш катнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Эшитилди: ТДАУ ректори Б.А.Сулаймонов – Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сон қароридан белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида асосий кадрлар истеъмолчилари ҳисобланган вазирликлар, идоралар, ташкилотлар ва корхоналарнинг таклифлари асосида **25 та** бакалаврият таълим йўналишлари ҳамда **33 та** магистратура мутахассисликлари бўйича 2020/2021 ўқув йилидан бошлаб таълимнинг кредит-модуль тизимида тайёрлаш йўлга қўйилади. Бунда, таълимнинг кредит тизимида талабалар учун ҳафтада беш кунлик ўқиш ҳамда ҳафтанинг шанба кунини мустақил ўзлаштириш куни деб белгиланади.

Шунингдек, 2020/2021 ўқув йилидан қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш соҳаси учун магистратура мутахассисликларида ўқиш муддатини 1 йил, илмий ва илмий-педагогик фаолият билан шуғулланувчи иқтидорли талабалар учун ўқиш муддати 2 йил этиб белгиланади. Бакалаврият таълим йўналишларининг сиртки таълим шакли бўйича масофавий таълим олиш тизими босқичма-босқич жорий этилади.

Университет ишчи гуруҳлари томонидан ривожланган хорижий тажрибалар асосида қуйидаги 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги таълим соҳасининг Давлат таълим стандарти, **25 та** бакалаврият таълим йўналишлари ва **33 та** магистратура мутахассисликлари бўйича малака талаблари ва ўқув режалар ишлаб чиқилди:

№	Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари	
	шифри	номи
	Бакалаврият таълим йўналишлари	
1	5230100	Иқтисодиёт (қишлоқ хўжалигида)
2	5230400	Маркетинг (қишлоқ хўжалигида)
3	5230900	Бухгалтерия ҳисоби ва аудит (қишлоқ хўжалигида)
4	5232500	Логистика (агрологистика)
5	5233300	Агробизнес ва инвестицион фаолият
6	5310900	Метрология, стандартлаштириш ва маҳсулот сифати менежменти (тармоқлар бўйича)
7	5311000	Технологик жараёнлар ва ишлаб чиқаришни автоматлаштириш ва бошқариш (қишлоқ хўжалигида)
8	5320500	Биотехнология (тармоқлар бўйича)
9	5410100	Агрокимё ва агротупроқшунослик
10	5410200	Агрономия (деҳқончилик маҳсулотлари турлари бўйича)
	5410200	Агрономия (анорчилик)
	5410200	Агрономия (дончилик)
	5410200	Агрономия (пахтачилик)
	5410200	Агрономия (мойли экинлар)
	5410200	Агрономия (шоличилик)
	5410200	Агрономия (ем-хашак экинлари)
	5410200	Агрономия (соя экини агротехникаси)
	5410200	Агрономия (техник экинлар)
	5410200	Агрономия (сабзавотчилик ва полизчилик)
11	5410300	Ўсимликларни ҳимоя қилиш (экин турлари бўйича)

№	Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари	
	шифри	номи
12	5410400	Қишлоқ хўжалиги экинлари селекцияси ва уругчилиги (экин турлари бўйича)
13	5410500	Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва дастлабки ишлаш технологияси (маҳсулот турлари бўйича)
14	5410600	Зооинженерия (асаларчилик)
15	5410600	Зооинженерия (балиқчилик)
16	5410800	Ўрмончилик
17	5410900	Ипакчилик ва тутчилик
18	5411000	Мевачилик ва узумчилик
19	5411100	Доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлаш технологияси
20	5411200	Манзарали богдорчилик ва кўкаламзорлаштириш
21	5411500	Ўсимликлар ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари карантини
22	5411600	Сабзавотчилик, полизчилик ва картошқачилик
23	5411700	Иссикхона хўжалигини ташкил этиш ва юритиш
24	5610300	Туризм (агротуризм)
25	5630100	Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси (қишлоқ хўжалигида)
Магистратура мутахассисликлари		
1	5A230102	Иқтисодиёт (қишлоқ хўжалигида)
2	5A230901	Бухгалтерия ҳисоби (қишлоқ хўжалигида)
3	5A232501	Логистика (агрологистика)
4	5A233301	Агробизнес ва инвестицион фаолият
5	5A310901	Маҳсулотлар хавфсизлиги ва уларнинг сертификацияси (қишлоқ хўжалик маҳсулотлари)
6	5A320501	Биотехнология (маҳсулот тури бўйича)
7	5A410101	Агротупроқшунослик ва агрофизика (соҳалар бўйича)
8	5A410102	Агрокимё
9	5A410201	Агрономия
10	5A410202	Ўсимликшунослик (экинлар гуруҳлари бўйича)
11	5A410203	Органик деҳқончилик ва озиқ-овқат хавфсизлиги
12	5A410301	Ўсимликлар ҳимояси (усуллари бўйича)
13	5A410302	Энтомология
14	5A410303	Фитопатология
15	5A410304	Ўсимликлар ҳимоясида мониторинг ва башорат
16	5A410401	Селекция ва уругчилик (экинлар гуруҳлари бўйича)
17	5A410501	Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва дастлабки ишлаш технологияси (маҳсулотлар турлари бўйича)
18	5A410606	Балиқчилик
19	5A410801	Ўрмончилик
20	5A410901	Ипакчилик
21	5A410902	Тутчилик
22	5A411001	Сабзавотчилик ва полизчилик
23	5A411002	Мевачилик
24	5A411003	Узумчилик ва узумни дастлабки қайта ишлаш
25	5A411004	Картошқачилик
26	5A411005	Мева-сабзавотчиликда биотехнология
27	5A411101	Доривор ўсимликларни етиштириш технологияси
28	5A411201	Аҳоли яшаш жойларини кўкаламзорлаштириш ва ландшафтли дизайн
29	5A411202	Манзарали богдорчилик

№	Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари	
	шифри	номи
30	5A411501	Ўсимликлар ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари карантини
31	5A411701	Ҳимояланган ер мева-сабзавотчилиги
32	5A411702	Субтропик ва цитрус мева экинлари
33	5A630102	Экология (қишлоқ хўжалигида)

Кун тартибдаги мазкур масала бўйича йиғилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида муҳокамадан сўнг йиғилиш

ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида” 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сонли, “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида” 2020 йил 2 мартдаги ПФ-5953-сонли Фармонлари, “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясининг 2020 йил 9 январдаги РА1/1-20-сонли топшириғи ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил 30 июндаги “2020/2021 ўқув йилидан кредит-модуль тизимига ўтиш тўғрисида”ги 357-сон буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат аграр университетига ташкил этилган ижодий ишчи гуруҳлар томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”га мувофиқ ишлаб чиқилган 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги таълим соҳаси Давлат таълим стандарти, 25 та бакалаврият таълим йўналишлари, 33 та магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари “Таълим тўғрисида”, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сон қарори ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ҳамда халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилганлиги инобатга олинсин.

2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларига турдош ОТМларининг таклифлари киритилсин.

3. Ишлаб чиқилган Давлат таълим стандарти, малака талаблари ва ўқув режалари ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига белгиланган муддатда тақдим этилсин.

Мажлис раиси

Котиб

Б.А.Сулаймонов

Д.М.Мустафакулов

Тошкент давлат аграр университети томонидан 410 000 – Қишлоқ,
ўрмон ва баллиқ хўжалиги таълим соҳасининг Давлат таълим стандарти,
бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари
бўйича тайёрланган малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб
чиқарувчилар ва асосий кадрлар истеъмолчилари ўртасида

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Қибрай тумани

“30” сентябрь 2020 йил

Биз қуйида имзо чекувчилар - Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги олий таълим муассасалари фаолиятини мувофиқлаштириш бош бошқармаси бошлиғи - А.Холиков, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ўқув юртлари ва малака ошириш бўлими бошлиғи – Ш.Жоникулов, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўсимликлар карантини Давлат инспекцияси бошлиғи ўринбосари - Б.Муродов, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгаши раиси - А.Хаитов, Ўзбекистон Республикаси ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат қўмитаси раиси ўринбосари М.Рузметов, Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси раиси - Н.Бакиров, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси раиси – Ш.Абдураззақов, Лимон етиштирувчилар ва экспорт қилувчилар уюшмаси раиси – Н.Фахрутдинов, “Ўзбекипаксаноат” уюшмаси кадрлар, ўқув юртлари ва илмий муассасалари билан ишлаш бошқармаси бошлиғи – И.Султонова, “Ўзбекбаликсаноат” уюшмаси бошқарув раисининг биринчи ўринбосари - Р.Қурбонов, Ўзбекистон бухгалтерлар ва аудиторлар миллий ассоциацияси Кенгаш раиси - М.Тулаходжаева, Богдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш агентлиги директори - Н.Э.Нажимов, “Ўзагрокимёҳимоя” АЖ раиси ўринбосари - Р.Очилов, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Уруғчиликни ривожлантириш маркази директори – Ш.Номозов, “Ғалла-Алтег” АЖ ишлаб чиқариш корхонаси директори – Қ.Қувватов, ЎзРФА Микробиология институти директори-Қ.Давронов, ЎзРФА Генетика ва ўсимликлар экспериментал биологияси илмий-тадқиқот институти директори-А.Наримонов, Ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий-тадқиқот институти директори – К.Маматов, Ўрмон хўжалиги илмий тадқиқот институти директори - А.Хамзаев, Академик М.Мирзаев номидаги “Богдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий тадқиқот институти” бош директори - Ю.Саимназаров, Ўсимликлар генетик ресурслари илмий тадқиқот институти директори - А.Аманов, “Сабзавот-полиэкинлари ва картошкачилик” илмий тадқиқот институти директори - Р.Низомов, Қишлоқ

хўжалиги ва озиқ-овқат соҳаси иқтисодиёти илмий тадқиқот институти директори-Б.Султонов, Атроф-мухит ва табиатни муҳофаза қилиш технологиялари илмий тадқиқот институти директори - С.Бўриев, Стандартлаштириш, сертификатлаштириш ва техник жихатдан тартибга солиш илмий тадқиқот институти директори-А.Хамдамов, Чорвачилик ва паррандачилик илмий тадқиқот институти директори-А.Нурматов, Қишлоқ хўжалигини механизациялаш илмий-тадқиқот институтини директори-А.Ражабов, Тошкент давлат аграр университети ректори - Б.Сулаймонов, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти ректори - Ў.Умурзаков, Самарқанд ветеринария медецинаси инситути ректори - Х.Юнусов, Андижон қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институти ректори - К.Комилов, ТДАУ Нукус филиали директори - Е.Торениязов, ТДАУ Термиз филиали директори - А.Жўраев, Тошкент давлат аграр университети ўқув ишлари бўйича проректори - С.Исламовлар Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида” 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сонли, “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида” 2020 йил 2 мартдаги ПФ-5953-сонли Фармонлари, “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясининг 2020 йил 9 январдаги РА1/1-20-сонли топшириғи ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил 30 июндаги “2020/2021 ўқув йилидан кредит-модуль тизимига ўтиш тўғрисида”ги 357-сон буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида 2020/2021 ўқув йилидан бошлаб кредит-модуль тизими асосида таълим жараёнини ташкил этилишини инобатга олиб 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги таълим соҳасининг Давлат таълим стандарти, шунингдек, 25 та бакалаврият таълим йўналишлари ва 33 та магистратура мутахассисликлари бўйича тайёрланган малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқиш бўйича турдош олий таълим муассасалари ҳамда асосий кадрлар истеъмолчилари бўлган вазирликлар, идоралар ва бошқа корхоналар мутахассислари томонидан муҳокамадан ўтказилиб, келишилди.

Ишлаб чиқилган Давлат таълим стандарти, малака талаблари ва ўқув режаларининг мазмуни билан таништириб, келишув ҳақида ушбу далолатномани туздик:

№	Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари	
	шифри	номи
	Бакалаврият таълим йўналишлари	
1	5230100	Иқтисодиёт (қишлоқ хўжалигида)
2	5230400	Маркетинг (қишлоқ хўжалигида)
3	5230900	Бухгалтерия ҳисоби ва аудит (қишлоқ хўжалигида)
4	5232500	Логистика (агрологистика)
5	5233300	Агробизнес ва инвестицион фаолият
6	5310900	Метрология, стандартлаштириш ва маҳсулот сифати менежменти (тармоқлар бўйича)
7	5311000	Технологик жараёнлар ва ишлаб чиқаришни автоматлаштириш ва бошқариш (қишлоқ хўжалигида)
8	5320500	Биотехнология (тармоқлар бўйича)
9	5410100	Агрокимё ва агротупроқшунослик
10	5410200	Агрономия (деҳқончилик маҳсулотлари турлари бўйича)
	5410200	<i>Агрономия (анорчилик)</i>
	5410200	<i>Агрономия (дончилик)</i>
	5410200	<i>Агрономия (пахтачилик)</i>
	5410200	<i>Агрономия (мойли экинлар)</i>
	5410200	<i>Агрономия (шоличилик)</i>
	5410200	<i>Агрономия (ем-хашак экинлари)</i>
	5410200	<i>Агрономия (соя экинни агротехникаси)</i>
	5410200	<i>Агрономия (техник экинлар)</i>
	5410200	<i>Агрономия (сабзавотчилик ва полизчилик)</i>
11	5410300	Ўсимликларни ҳимоя қилиш (экин турлари бўйича)
12	5410400	Қишлоқ хўжалиги экинлари селекцияси ва уруғчилиги (экин турлари бўйича)
13	5410500	Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва дастлабки ишлаш технологияси (маҳсулот турлари бўйича)
14	5410600	Зооинженерия (асаларичилик)
15	5410600	Зооинженерия (балиқчилик)
16	5410800	Ўрмончилик
17	5410900	Ипакчилик ва тутчилик
18	5411000	Мевачилик ва узумчилик
19	5411100	Доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлаш технологияси
20	5411200	Манзарали богдорчилик ва кўкаламзорлаштириш
21	5411500	Ўсимликлар ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари карантини
22	5411600	Сабзавотчилик, полизчилик ва картошқачилик
23	5411700	Иссиқхона хўжалигини ташкил этиш ва юритиш

№	Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари	
	шифри	номи
24	5610300	Туризм (агротуризм)
25	5630100	Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси (қишлоқ хўжалигида)
Магистратура мутахассисликлари		
1	5A230102	Иқтисодиёт (қишлоқ хўжалигида)
2	5A230901	Бухгалтерия ҳисоби (қишлоқ хўжалигида)
3	5A232501	Логистика (агрологистика)
4	5A233301	Агробизнес ва инвестицион фаолият
5	5A310901	Маҳсулотлар хавфсизлиги ва уларнинг сертификацияси (қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари)
6	5A320501	Биотехнология (маҳсулот тури бўйича)
7	5A410101	Агротупроқшунослик ва агрофизика (соҳалар бўйича)
8	5A410102	Агрокимё
9	5A410201	Агрономия
10	5A410202	Ўсимликшунослик (экинлар гуруҳлари бўйича)
11	5A410203	Органик деҳқончилик ва озиқ-овқат хавфсизлиги
12	5A410301	Ўсимликлар ҳимояси (усуллари бўйича)
13	5A410302	Энтомология
14	5A410303	Фитопатология
15	5A410304	Ўсимликлар ҳимоясида мониторинг ва башорат
16	5A410401	Селекция ва уруғчилик (экинлар гуруҳлари бўйича)
17	5A410501	Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва дастлабки ишлаш технологияси (маҳсулотлар турлари бўйича)
18	5A410606	Балиқчилик
19	5A410801	Ўрмончилик
20	5A410901	Ипакчилик
21	5A410902	Тутчилик
22	5A411001	Сабзавотчилик ва поллизчилик
23	5A411002	Мевачилик
24	5A411003	Узумчилик ва узумни дастлабки қайта ишлаш
25	5A411004	Картошкачилик
26	5A411005	Мева-сабзавотчиликда биотехнология
27	5A411101	Доривор ўсимликларни етиштириш технологияси
28	5A411201	Аҳоли яшаш жойларини кўкаламзорлаштириш ва ландшафтли дизайн
29	5A411202	Манзарали боғдорчилик
30	5A411501	Ўсимликлар ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари карантини
31	5A411701	Ҳимояланган ер мева-сабзавотчилиги
32	5A411702	Субтропик ва цитрус мева экинлари
33	5A630102	Экология (қишлоқ хўжалигида)

Бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талаблари “Таълим тўғрисида”, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълимнинг Давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сон Қарори ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ҳамда халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилган.

Бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режаларини ўрнатилган тартибда тасдиққа тавсия этилиши мақсадга мувофиқ.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги кадрлар ва ўқув юртлари бошқармаси бошлиғи

B. ABDULLIMOV
VA O'QUV
YURLARI
BOSHQARMASI
A. Холиков

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги олий таълим муассасалари фаолиятини мувофиқлаштириш бош бошқармаси бошлиғи

DEVONXON
A. Муродов

Вазирлар Маҳкамаси ҳуқуқидаги Ўсимликлар карантини Давлат инспекцияси бошлиғи ўринбосари

B. Муродов

Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгаши раиси

A. Хаитов

Ўзбекистон Республикаси ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат қўмитаси раиси ўринбосари

M. Рузметов

Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси раиси

M. Бакиров

Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси раиси

B. Кўчқоров

Лимон етиштирувчилар ва экспорт қилувчилар уюшмаси раиси

N. Z. Фахрутдинов

“Ўзбекипаксаноат” уюшмаси кадрлар, ўқув юртлари ва илмий муассасалари билан ишлаш бошқармаси бошлиғи

SH. ABDULLAZIZOV
Ш. Абдулазизов

“Ўзбекбалиқсаноат” уюшмаси бошқарув раисининг биринчи ўринбосари

R. Курбонов

Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш агентлиги директори

N. E. Нажимов

“Ўзагрокимёҳимоя” АЖ раиси ўринбосари Р.Очилов

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузурдаги
Уруғчиликни ривожлантириш маркази
директори Ш.Намазов

“Ғалла-Алтег” АЖ ишлаб чиқариш
корхонаси директори Б.Холмухаммедов

Ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий-
тадқиқот институти директори А.Учаров

Ўрмон хўжалиги илмий тадқиқот
институти директори А.Хамзаев

Академик М.Мирзаев номидаги
“Боғдорчилик, узумчилик ва виночилик
илмий тадқиқот институти” бош директори Ю.Саимназаров

Ўсимликшунослик илмий тадқиқот
институти директори А.Аманов

“Сабзавот-полиэ экинлари ва
картошқачилик” илмий тадқиқот институти
директори Р.Низомов

Тошкент давлат аграр университети ўқув
ишлари бўйича проректори С.Исламов

Тошкент давлат аграр университети 5630100-Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси (қишлоқ хўжалигида) бакалаврият таълим йўналиши негизида 5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича тайёрланган малака талабаларига

ТАҚРИЗ

5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг малака талаблари мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларнинг мукамал ва чуқур ўзлаштиришига қаратилган бўлиб, таълим соҳасининг магистратура мутахассисликлари бўйича фан техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда тайёрланган.

5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг малака талаблари таркиби кўйидаги бўлимлардан иборат: Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг малака талабининг қўлланилиш соҳаси, мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятининг компетенцияларига қўйиладиган талаблар, магистратура мутахассислиги бўйича ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар.

5А630102 - Экология (қишлоқ хўжалигида) мутахассислигининг малака талабалари мамлакатимиз ва чет элларда ҳосил қилинган илғор тажрибаларни инобатга олган ҳолда тайёрланган. Малакавий талаблари магистратуранинг мутахассисликка оид янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ва илмий лойиҳаларни ўрганиш, уларни таҳлил қилиш ва интернет тармоғида энг яхши ва янги илмий технологик ютуқлар ҳақидаги маълумотлардан фойдаланиш ҳамда илмий лойиҳаларни ишлаб чиқишга қаратилган.

5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг малака талаблари магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари 5630100-Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси (қишлоқ хўжалигида) бакалаврият таълим йўналишининг ўқув режаси ва фанлар дастурлари билан узлуксиз ҳолда боғлиқ равишда ишлаб чиқилган бўлиб, қишлоқ хўжалиги мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи олий таълимнинг таълим дастурини амалга ошириш талабларига тўлиқ жавоб беради, мазкур 5А630102 - Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг малака талаблари ва намунавий ўқув режасини тасдиқлашга тавсия этиш мумкин.

Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш технологиялари илмий-тадқиқот институти директори

С.С.Бўриев

Тошкент давлат аграр университети 5630100-Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси (қишлоқ хўжалигида) бакалавриат таълим йўналиши негизида 5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича тайёрланган малака талабаларига

ТАҚРИЗ

5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг малака талаблари мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларнинг мукамал ва чуқур ўзлаштиришига қаратилган бўлиб, таълим соҳасининг магистратура мутахассисликлари бўйича фан техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда тайёрланган.

Тайёрланган Малака талаб уч бўлимдан иборат бўлиб, унинг биринчи бўлимида 5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг умумий таснифи, иккинчи бўлимида 5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий компетенцияларига қўйилган талаблар, учинчи бўлимида 5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг ўқув ва фанлар дастурларига қўйилган умумий талаблар баён қилинган.

5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг малака талаблари магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари 5630100-Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси (қишлоқ хўжалигида) бакалавриат таълим йўналишининг ўқув режаси ва фанлар дастурлари билан узлуксиз ҳолда боғлиқ равишда ишлаб чиқилган. Ўқув режа фанлари блокларига қўйилган умумий талаблар бўлимида умумметодологик фанлар, мутахассислик фанлар, танлов фанлар ва илмий фаолият талаблари келтирилган.

Умуман олганда, ушбу Малака талабини мустақил Республикамизда амалга оширилаётган аграр исоҳатлар кўламига мос ҳолда тузилган, деб ҳисоблаш мумкин ва уни тасдиқлаш учун тавсия этаман.

**Тошкент ирригация ва мелиорация
инститuti "Экология ва сув ресурслари"
кафедраси профессори, б.ф.д**

Б. Исмоилжўжаев

Тошкент давлат аграр университети 5630100-Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси (қишлоқ хўжалигида) бакалаврият таълим йўналиши негизида 5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича тайёрланган малака талабаларига

ТАҚРИЗ

5А630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича тайёрланган малака талаблари олий таълим тизимининг ҳозирги замонавий талабаларига тўлиқ жавоб беради. Ўзбекистонда мазкур мутахассислик бўйича магистрлар тайёрлаш куннинг долзарб масалаларидан ҳисобланади.

5А630102 – Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича ишлаб чиқилган малакавий талаблари намунавий ўқув режадаги кўрсатилган фанлар бўлажак магистрларнинг бакалаврият босқичида олган билимларининг бевосита давоми сифатида, уларни мустақамлашга ва малакали мутахассис бўлиб етишларига кўмак беради.

Ушбу малака талабларида мутахассисликнинг хусусиятидан келиб чиқиб, илмий-педагогик ва илмий-тадқиқот, ташкилий-бошқарув ва меъёрий-методик фаолияти соҳалари бўйича бўлажак магистрларнинг малакавий талаблари тўғри ёритилган. Шунингдек, танлов фанларига ҳам алоҳида эътибор берилган ҳолда, уларга ажратилган соатлар ҳажми мамлакатимизнинг бошқа турдош олий ўқув юртлири хусусиятларини ҳам ҳисобга олганлигидан далолат беради.

Мазкур мутахассисликнинг малака талабларида магистрлар билишлари лозим бўлган билимлар, эгалашлари керак бўлган кўникма ва малакалар ҳар бир мутахассислик ва ўқув режадан ўрин олган фанлар нуқтаи-назаридан келиб чиқиб келтирилган. Унда ҳозирги замон юқори малакали кадрларига бўлган талаблар инobatга олинган.

Тошкент давлат аграр университети 5630100- Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси (қишлоқ хўжалигида) бакалаврият таълим йўналиши негизида 5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги бўйича тайёрланган малака талаблари ва намунавий ўқув режаси ҳозирги замон талабаларига тўлиқ жавоб беради ва уларни тасдиқлаш учун тавсия этиш мумкин.

**ТошДАУ Манзарали боғдорчилик
кафедраси мудири, к/х.ф.д. профессор**

Э.Т.Бердиев

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналиши бўйича Мувофиқлаштирувчи Кенгаш “Аграр, ўрмон, балиқчилик хўжалиги ҳамда қишлоқ хўжалигида менежмент” ўқув-услугий бирлашмаси йиғилишининг 4-сонли

БАЁННОМАСИ

“5” август 2020 йил

Қибрай тумани

Қатнашдилар: Бирлашма раиси—Б.А.Сулаймонов

Аъзолари: ТошДАУ, ТИҚХММИ, СамВМИ, АндҚХАИ, Тошкент давлат аграр университетининг Нукус, Термиз филиаллари ўқув ишлари бўйича директор ўринбосарлари, ўқув-услугий бошқарма (бўлим) бошлиқлари, факультет деканлари, кафедра мудирлари ва таклиф этилганлар

Ўқув-услугий бирлашма котиби: Ўқув-услугий бошқармаси ўқув ишлари бўйича инспектори Д.М.Мустафакулов

Ўқув-услугий бирлашманинг 38 нафар аъзоларидан 31 нафари ҳамда таклиф этилганлар 7 нафар.

КУН ТАРТИБИ:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида” 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сонли, “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида” 2020 йил 2 мартдаги ПФ-5953-сонли Фармонлари, “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясининг 2020 йил 9 январдаги РА1/1-20-сонли топшириғи ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил 30 июндаги “2020/2021 ўқув йилидан кредит-модуль тизимида ўтиш тўғрисида”ги 357-сон буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида 2020/2021 ўқув йилидан бошлаб кредит-модуль тизими асосида таълим жараёнини ташкил этилишини инobatга олиб 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги таълим соҳасининг Давлат таълим стандарти, **25 та** бакалаврият таълим йўналишлари ва **33 та** магистратура мутахассисликлари бўйича тайёрланган малака талаблари ва ўқув режаларининг муҳокамаси.

Эшитилди: Ўқув-услугий бирлашма раиси Б.А.Сулаймонов:

1. Ҳаммангизга маълумки, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 июлдаги “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4795-сон қарорида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида 2020/2021 ўқув йилидан бошлаб босқичма-босқич **25 та** бакалаврият таълим йўналишлари ҳамда **33 та** магистратура мутахассисликлари бўйича таълимнинг кредит-модуль тизимида кадрлар тайёрлаш тизими йўлга қўйилади. Бунда, таълимнинг кредит тизимида талабалар учун ҳафтада беш кунлик ўқиш ҳамда ҳафтанинг шанба кунини мустақил ўзлаштириш куни деб белгиланади.

Шунингдек, 2020/2021 ўқув йилидан қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш соҳаси учун магистратура мутахассисликларида ўқиш муддатини 1 йил, илмий ва илмий-педагогик фаолият билан шуғулланувчи иқтидорли талабалар учун ўқиш муддатини 2 йил этиб белгиланади. Бакалаврият таълим йўналишларининг сиртки таълим шакли бўйича масофавий таълим олиш тизими босқичма-босқич йўлга қўйилади.

Университет ишчи гуруҳлари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”га мувофиқ ишлаб чиқилган 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги таълим соҳасининг Давлат таълим стандарти, шунингдек, **25 та**

бакалаврият таълим йўналишлари, 33 та магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари “Таълим тўғрисида”, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, шунингдек, асосий кадрлар истеъмолчилари ҳисобланган вазирлик, идора, ташкилот ва корхонларнинг олий ва ўрта махсус малакали кадрлар билан таъминланганлик даражаси, кадрлар тайёрлаш ва уларга бўлган реал эҳтиёжларни аниқлаш, уларнинг касбий малака ва кўникмаларига қўйиладиган талаблар, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш, қишлоқ хўжалиги соҳасида амалга ошириладиган кенг қамровли ислохотлар ва берилган таклифлар асосида хорижий тажрибаларни инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Олий таълимнинг Давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сон қарорига асосан тузилган ишчи гуруҳлар томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ Қишлоқ ва сув хўжалиги билим соҳасининг тегишли бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талабларини ишлаб чиқилганлиги ҳақида ахборот берди, уларни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган Давлат таълим стандарти, малака талаблари ва ўқув режалари ҳақида йиғилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Сўзга чиқдилар: Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти ректори Ў.Умурзаков, Самарқанд ветеринария медецинаси инситути ректори Х.Юнусов, Андижон қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институти ректори К.Комилов, ТДАУ Нукус филиали директори Э.Торениязов, ТДАУ Термиз филиали директори А.Жўраев университет профессорлари Х.Атабаева, Р.Дусмуратов, Х.Кимсанбоев, У.Норкулов, доцентлар З.Юлдашева, А.Хақимов, М.Атабаевлар сўзга чиқиб, ишлаб чиқилган Давлат таълим стандарти, малака талаблари ва ўқув режалари ҳақида ўзларининг фикр-мулоҳазалари ва таклифларини ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 2020 йил 30 июлда қабул қилинган ПҚ-4795-сонли қарори республикамизда аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш, қишлоқ хўжалиги соҳаси учун юқори малакали рақобатбардош кадрлар тайёрлаш, кадрлар истеъмолчиларининг талаблари асосида тор мутахассисликлар бўйича кадрлар тайёрлаш тизимини тартибга солиши ҳамда ўз вақтида қабул қилинган қарор эканлиги ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Эшитилди: Университет ўқув ишлари бўйича проректори С.Исламов- Университет ишчи гуруҳлари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”га мувофиқ ишлаб чиқилган 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги таълим соҳаси Давлат таълим стандарти, 25 та бакалаврият таълим йўналишлари, 33 та магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари асосий кадрлар истеъмолчилари ҳисобланган вазирлик, идора, ташкилот ва корхонларнинг олий ва ўрта махсус малакали кадрлар бўлган реал эҳтиёжлари, уларнинг касбий малака ва тажрибасини ошириш борасида амалга ошириладиган ишлар тўғрисида таклифлари ва фикрлари-мулоҳазалари асосида ишлаб чиқилди. Таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишда Япония, Хитой, Корея, Индонезия, АҚШ, Германия, Англия каби ривожланган хорижий давлатларнинг энг илғор тажрибасилари чуқур ўрганилди.

Ишлаб чиқилган Давлат таълим стандарти, бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари турдош олий таълим муассасалари (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти, Самарқанд ветеринария медецинаси институти, Андижон қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институти, Ўзбекистон миллий университети, ТДАУнинг Нукус, Термиз филиаллари, ГулДУ, БухДУ, ҚарДУ, ФарДУ, УрДУ, НамДУ, СамДУ) ҳамда асосий кадрлар истеъмолчилари бўлган вазирликлар, идора ва

корхоналарнинг малакали мутахассислари иштирокида қуйидаги бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари муҳокамадан ўтказилиб, келишилган ҳамда Қишлоқ хўжалиги соҳасида фаолият юритаётган илмий-тадқиқот институтларининг етакчи мутахассис-олимлари томонидан экспертизадан ўтказилди:

№	Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари	
	шифри	номи
Бакалаврият таълим йўналишлари		
1	5230100	Иқтисодиёт (қишлоқ хўжалигида)
2	5230400	Маркетинг (қишлоқ хўжалигида)
3	5230900	Бухгалтерия ҳисоби ва аудит (қишлоқ хўжалигида)
4	5232500	Логистика (агрологистика)
5	5233300	Агробизнес ва инвестицион фаолият
6	5310900	Метрология, стандартлаштириш ва маҳсулот сифати менежменти (тармоқлар бўйича)
7	5311000	Технологик жараёнлар ва ишлаб чиқаришни автоматлаштириш ва бошқариш (қишлоқ хўжалигида)
8	5320500	Биотехнология (тармоқлар бўйича)
9	5410100	Агрокимё ва агротупроқшунослик
10	5410200	Агрономия (деҳқончилик маҳсулотлари турлари бўйича)
	5410200	Агрономия (анорчилик)
	5410200	Агрономия (дончилик)
	5410200	Агрономия (пахтачилик)
	5410200	Агрономия (мойли экинлар)
	5410200	Агрономия (шоличилик)
	5410200	Агрономия (ем-хашак экинлари)
	5410200	Агрономия (соя экини агротехникаси)
	5410200	Агрономия (техник экинлар)
	5410200	Агрономия (сабзавотчилик ва полизчилик)
11	5410300	Ўсимликларни ҳимоя қилиш (экин турлари бўйича)
12	5410400	Қишлоқ хўжалиги экинлари селекцияси ва уруғчилиги (экин турлари бўйича)
13	5410500	Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва дастлабки ишлаш технологияси (маҳсулот турлари бўйича)
14	5410600	Зооинженерия (асаларичилик)
15	5410600	Зооинженерия (балиқчилик)
16	5410800	Ўрмончилик
17	5410900	Ипакчилик ва тутчилик
18	5411000	Мевачилик ва узумчилик
19	5411100	Доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлаш технологияси
20	5411200	Манзарали боғдорчилик ва кўкаламзорлаштириш
21	5411500	Ўсимликлар ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари карантини
22	5411600	Сабзавотчилик, полизчилик ва картошкачилик
23	5411700	Иссикхона хўжалигини ташкил этиш ва юритиш
24	5610300	Туризм (агротуризм)
25	5630100	Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси (қишлоқ хўжалигида)
Магистратура мутахассисликлари		
1	5A230102	Иқтисодиёт (қишлоқ хўжалигида)
2	5A230901	Бухгалтерия ҳисоби (қишлоқ хўжалигида)

№	Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари	
	шифри	номи
3	5A232501	Логистика (агрологистика)
4	5A233301	Агробизнес ва инвестицион фаолият
5	5A310901	Маҳсулотлар хавфсизлиги ва уларнинг сертификацияси (қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари)
6	5A320501	Биотехнология (маҳсулот тури бўйича)
7	5A410101	Агротупроқшунослик ва агрофизика (соҳалар бўйича)
8	5A410102	Агрокимё
9	5A410201	Агрономия
10	5A410202	Ўсимликшунослик (экинлар гуруҳлари бўйича)
11	5A410203	Органик деҳқончилик ва озик-овқат хавфсизлиги
12	5A410301	Ўсимликлар ҳимояси (усуллари бўйича)
13	5A410302	Энтомология
14	5A410303	Фитопатология
15	5A410304	Ўсимликлар ҳимоясида мониторинг ва башорат
16	5A410401	Селекция ва уруғчилик (экинлар гуруҳлари бўйича)
17	5A410501	Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва дастлабки ишлаш технологияси (маҳсулотлар турлари бўйича)
18	5A410606	Балиқчилик
19	5A410801	Ўрмончилик
20	5A410901	Ипакчилик
21	5A410902	Тутчилик
22	5A411001	Сабзавотчилик ва полизчилик
23	5A411002	Мевачилик
24	5A411003	Узумчилик ва узумни дастлабки қайта ишлаш
25	5A411004	Картошқачилик
26	5A411005	Мева-сабзавотчиликда биотехнология
27	5A411101	Доривор ўсимликларни етиштириш технологияси
28	5A411201	Аҳоли яшаш жойларини кўкаламзорлаштириш ва ландшафтли дизайн
29	5A411202	Манзарали боғдорчилик
30	5A411501	Ўсимликлар ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари карантини
31	5A411701	Ҳимояланган ер мева-сабзавотчилиги
32	5A411702	Субтропик ва цитрус мева экинлари
33	5A630102	Экология (қишлоқ хўжалигида)

Кун тартибдаги мазкур масала бўйича йиғилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида муҳокамадан сўнг йиғилиш

ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида” 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сонли, “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида” 2020 йил 2 мартдаги ПФ-5953-сонли Фармонлари, “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясининг 2020 йил 9 январдаги РА1/1-20-сонли топшириғи ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил 30 июндаги “2020/2021 ўқув йилидан кредит-модуль тизимига ўтиш тўғрисида”ги 357-сон буйругида белгиланган вазифаларни

ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат аграр университетидида ташкил этилган ижодий ишчи гуруҳлар томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”га мувофиқ ишлаб чиқилган 410 000 – Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги таълим соҳасининг Давлат таълим стандарти, 25 та бакалаврият таълим йўналишлари, 33 та магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари “Таълим тўғрисида”, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сон қарори ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ҳамда халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилганлиги инобатга олинсин.

2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларига турдош ОТМларининг таклифлари киритилсин.

3. Ишлаб чиқилган Давлат таълим стандартлари, малака талаблари ва ўқув режалари ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тақдим этилсин.

Мажлис раиси

Котиб

Б.А.Сулаймонов

Д.М.Мустафакулов

**5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислиги
малака талабларини ишлаб чиқилишига**

ТУШУНТИРИШ ХАТИ

Мазкур Малака талаблари 410000-Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги, 630000-Атроф-муҳит муҳофазаси Давлат таълим стандарти асосида ишлаб чиқилди.

5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) мутахассислиги бўйича Малака талабларини ишлаб чиқишда қуйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланилди:

Ўзбекистон Республикаси Бош Вазирининг 2017 йил 1-мартдаги 21/1-421-сонли топшириғи “Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги «Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида»ги 343-сонли қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарори.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27- июндаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли қарори.

Малака талабларини ишлаб чиқишда битирувчиларга кадрлар истеъмолчилар томонидан кўрсатилган малака талаблари ҳисобга олинган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида давлат бошқаруви тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида 03.10.2018 й. ПҚ-3956.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида” 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сонли, “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида” 2020 йил 2 мартдаги ПФ-5953-сонли Фармонлари, “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сон қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрация-сининг 2020 йил 9 январдаги РА1/1-20-сонли топшириғи ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил 30 июндаги “2020/2021 ўқув йилидан кредит-модуль тизимиға ўтиш тўғрисида”ги 357-сон буйруғи;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси 25.01.2020 йил. Ўзбекистон Республикасининг 2035 йилгача ривожланиш Стратегиясининг концепцияси Ўзбекистон Республикасининг 2035 йилгача ривожланиш Стратегиясининг Концепцияси.

Малака талабини ишлаб чиқишда бакалаврият таълим йўналиши битирувчиларига кадрлар истеъмолчилар томонидан кўрсатилган малака талаблари ҳисобга олинган.

Ушбу 5А630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура мутахассислигининг МТ “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мақсад ва вазифаларининг, шунинингдек амалга оширилишига қаратилади;

МТ дастурида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий қа маънавий анъаналар, халқнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний кадриятлар ттамоийлар ҳисобга олинади;

МТ асосида таълим олувчилар чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий малакавий кўникма шаклланиши таъминланади;

Ушбу малака талаб халқаро, техника, технологиялар, фан ривожланиши даражаси ва ютуқлари, иқтисодиёт устиворлиги шароитларида кадрларга нисбатан ишлаб чиқаришда, амалиётда қўйиладиган талаблар ҳисобга олинган ҳолда илмий асосланган мазкур мутахассислик бўйича хорижий тажриба ўрганилди.

Ўқув юкмасининг оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди.

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолияти сифатини баҳолаш мезонлари ва тартибларининг белгиланган меъёрий-қоидаларга мослигига эришилди.

Малака талабнинг қулайлиги - унинг бажарилишини назорат қилиш, меъёр ва талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инобатга олинган бўлиб, таълим йўналишининг малака талабини ишлаб чиқишда муҳим аҳамият касб этди.

Экология (қишлоқ хўжалигида) магистр мутахассислиги тажрибада текширувдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меъёрлари киритилди.

Малака талабини ишлаб чиқишда мамлакат ижтимоий-иқтисодий тарақиётининг истиқболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютиқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат талим стандартларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Ўқув ишлар бўйича проректор

С.Я.Исламов

5A630102-Экология (қишлоқ хўжалигида) магистратура
мутахассислигининг малака талабларини халқаро тажрибалар билан
қиёсий таққослаш тўғрисидаги таҳлилий маълумотлар

Россия ва Европа таълим системаси кредит тизимида асосланган, ҳар бир фан бўйича белгиланган кредит бали мавжуд 1 кредитдан 4 кредит баллгача.

Талаба ҳохлаган вақтда ушбу фан ўқитувчи томонидан ўтилаётганига қараб дарсга қатнашиши мумкин. Белгиланган дарс соати тугагач ўрнатилган тартибда имтиҳон топшириб белгиланган кредит баллини олади. Кейинчалик ана шу кредит баллари етарли бўлса 3,5 йилдан 5-6 йилгача муддатда бакалавр йўналиши бўйича бакалавр даражасини олиши мумкин.

Экология (қишлоқ хўжалигида) магистр мутахассислиги ҳозирги кунда жуда долзарб йўналиш бўлиб, нафақат Ўзбекистон Республикаси балки бошқа Европа, Америка, Осиё, МДҲ давлатлари қишлоқ хўжалиги тизимида ҳам доимий изланишни, таҳлил қилишни ва ривожлантиришни талаб қилмоқда. Юқоридаги маълумотларга асосан шуни айтиш мумкинки, давлатимизда яратилаётган экология соҳасида қишлоқ хўжалигида таълим йўналишининг малака талаби жаҳон андозаларига мос равишда бўлиб, бошқа давлатларнинг таълим дастурларига ўхшаш томонлари ҳамда ўзига хос хусусиятлари билан ажралиб туради.

Экология (қишлоқ хўжалигида) магистр мутахассислиги бўйича малака талаби АҚШ ва Австрия давлатлари малака талаблари билан таққосланган ҳолда тузилди.

Ўқув ишлари бўйича проректор

С.Я.Исламов

Магистратура мутахассислигининг умумий кўрсаткичлари

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Россия Федерацияси (магистратура)	Пизанский университети (Италия) (магистратура)	Vietnam National University of Agroculture (Vietnam)
1.	Бошланиши	4 йиллик бакалаврият таълимидан сўнг	4 йиллик бакалаврият таълимидан сўнг	4 йиллик бакалаврият таълимидан сўнг	4 йиллик бакалаврият таълимидан сўнг
2.	Давомийлиги	2 йил	2 йил	2 йил	2 йил
3.	Таълим олувчилар сони	1-6	4-6 ва ундан ортиқ	1-5 ва ундан ортиқ	1-6
4.	Ўтиш жойлари	Тошкент давлат аграр университети қошидаги Мева сабзавотчилик ва узумчилик факультети	Россия Федерацияси К.А.Темирязевномали Россия Аграр Академияси қошидаги экология ва атроф-мухит муҳофазаси факультетларида, экологик муаммоларни ҳал этиш ва экологик тоза маҳсулотларни ривожлантириш илмий тажриба станцияси, экология ва атроф-мухит муҳофазаси давлат кўмитаси	Италия Пиза Университети балиқчилик хўжаликлари ва ишлаб чиқариш корхоналари	Ханой миллий қишлоқ хўжалик Университети, Вьетнам экология илмий тадқиқот институти, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларни қайта ишлаш қадоқлаш, истемолчиларга етказиш ва экспорт қилувчи корхоналари
5.	Таълим берувчилар	Аграр университетларидаги Экология мутахассислиги бўйича фан доктори, фан номзоди ёки амалий машғулотлар учун магистратура дипломига эга профессор-ўқитувчилар, малака ошириш курсини тугатган олий маълумотга эга бўлган-ўқитувчилар, амалий кўникмаларни ўргатиш бўйича бошқа тор доирадаги мутахассислар-тренерлар.	Россия Федерацияси К.А.Темирязевномали Россия Аграр Академияси қошидаги илмий тадқиқот институтида ҳамда фан доктори ёки фан номзоди илмий даражасига эга бўлган профессор-ўқитувчилар	Италия Пиза Университети қошидаги бўлими ва бўлим профессор-ўқитувчилари	Ханой миллий қишлоқ хўжалик Университети қошидаги бўлими ва бўлим профессор-ўқитувчилари
6	Таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш	Қуйида тартибда амалга оширилади: ўқув-услубий бўлими, Ўрмон хўжалиги ва доривор ўсимликлар факультет декани, кафедра мудирлари, таълим берувчи профессор-ўқитувчилар	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: факультет декани, кафедра мудирлари, таълим берувчи ўқитувчилар томонидан ҳар бир фан бўйича имтиҳон ва синовлар ўтказилади.	Ҳар бир курс ўтилгандан сўнг ишлаб чиқариш амалиёти ўтилади ва якуний назорат имтиҳон шаклда талабалар билми назорат қилинади.	Факультет декани, кафедра мудирлари, таълим берувчи ўқитувчилар томонидан ҳар бир фан бўйича имтиҳон ва синовлар ўтказилади.

Ўқув ишлари бўйича проректор

С.Я.Исламов

“5A630102-Экология (Қишлоқ хўжалигда) магистратура мутахассислиги ўқув режасини халқаро миқёсдаги бошқа ўқув режалари билан қиёсий таққослаш

№	Тошкент давлат аграр университети (Ўзбекистон)	Соат	Linkoping University (Shetsiya)	Credit	Pace Universitat (New-York)	Credit		Credit
	Магистр-Экология (қишлоқ хўжалигда)		Master - Ecology and the Environment		Master – Environment science		Таклиф этилаётган фанлар	
	4410 соат (2 йил)		Duration: 2 year 120 credit		Duration: 2year 33-53 credits			
	www.tdau.uz		https://liu.se		https://pace.smartcatalogiq.com/		www.tdau.uz	
	Умумметодологик фанлар							
1	Илмий-тадқиқот методологияси	60						
2	Махсус фанларни ўқитиш методикаси	60						
3	Амалий хорижий тил	120						
	Мутахассис фанлар							
13	Табиатдан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш	150	<u>Methods in Ecology</u>	7.5	Environmental Science I	3	Табиатдан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш	5
14	Барқарор ривожланиш ва унинг экологик жиҳатлари	150	<u>Population Ecology: Theories and Applications</u>	7.5	Environmental Science II	3	Барқарор ривожланиш ва унинг экологик жиҳатлари	5
15	Ҳозирги замон экологик муаммолари	210	<u>Modelling of Biological Systems</u>	9	Quantitative Methods in Environmental Science	4	Ҳозирги замон экологик муаммолари	7
16	Экологик таълим тарбия	210	<u>Advanced Project Course in Ecosystem Service Valuation</u>	6	Environmental Policy and Politics	3	Экологик таълим тарбия	7
17	Экологик бошқарув	210	<u>Ecological Applications in Agriculture, Forestry and Fisheries</u>	7.5	Thesis Preparation	1	Экологик бошқарув	7
18	Танлов фанлари	630	<u>Case studies in conservation and sustainable development</u>	7.5	Environmental Science Seminar	1	Табиатдан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш	
19	Илмий фаолият	1800			Research in Environmental Science I	3		
20	Илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш	780	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	45*	Environmental Assessment and Environmental Impact Statement (EIS) Preparation	4		
21	Илмий семинар	180	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	60*	Conservation Biology	3		
22	Илмий-педагогик иш	360	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	30*	Wildlife Ecology	3		
23			<u>Degree project - Master's Thesis</u>	45*	Plant Ecology and Conservation	3		

24		<u>Degree project - Master's Thesis</u>	60*	Biological Oceanography and Marine Biology	3	
25		<u>Communicating Science</u>	6	Environmental Science Communication	3	
26		<u>Degree project - Master's Thesis</u>	30*	Topics in Marine Pollution	3	
29		<u>Degree project - Master's Thesis</u>	45*	Plant Ecology and Conservation	3	
30		<u>Degree project - Master's Thesis</u>	60*	Environmental Microbiology	4	
31				Environmental Law	3	
				Research Methods for Ecological Field Studies	3	
				Graduate Ecology	4	
				Field Botany and Vegetation Analysis	4	
				Environmental Toxicology and Pathology	4	
32				Waste Management, Site Remediation and Land Reuse	4	
33				Remote Sensing and Geographic Information Systems	0-4	

Linköping University (Shetsiya)

M

Semester 1 (Autumn 2020)

Course code	Course name	Credits	Level	Timetable module	ECV
Period 1					
NBID73	<u>Methods in Ecology</u>	7.5	A1X	1/2/3/4	C
NBID74	<u>Population Ecology: Theories and Applications</u>	7.5	A1X	1/2/3/4	C
Period 2					
NBID75	<u>Modelling of Biological Systems</u>	9	A1X	3/4	C
TFBI17	<u>Advanced Project Course in Ecosystem Service Valuation</u>	6	A1X	-	C

Semester 2 (Spring 2021)

Course code	Course name	Credits	Level	Timetable module	ECV
Period 1					
NBID77	<u>Ecological Applications in Agriculture, Forestry and Fisheries</u>	7.5	A1X	1/2/3/4	C
NBID78	<u>Case studies in conservation and sustainable development</u>	7.5	A1X	1/2/3/4	C
Period 2					
NBID59	<u>Internship in Ecology</u>	9	A1X	1/2/3/4	C
TQXX60	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	60*	A1X	-	C/E

Semester 3 (Autumn 2021)

Course code	Course name	Credits	Level	Timetable module	ECV
Period 1					
TQXX40	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	45*	A1X	-	C/E
TQXX60	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	60*	A1X	-	C/E

E

C

O

Course code	Course name	Credits	Level	Timetable module	ECV
Period 2					
TQXX30	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	30*	A1X	-	C/E
TQXX40	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	45*	A1X	-	C/E
TQXX60	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	60*	A1X	-	C/E

Semester 4 (Spring 2022)

Course code	Course name	Credits	Level	Timetable module	ECV
Period 1					
TQXX30	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	30*	A1X	-	C/E
TQXX40	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	45*	A1X	-	C/E
TQXX60	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	60*	A1X	-	C/E
Period 2					
NBID43	<u>Communicating Science</u>	6	A1X	4	C
TQXX30	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	30*	A1X	-	C/E
TQXX40	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	45*	A1X	-	C/E
TQXX60	<u>Degree project - Master's Thesis</u>	60*	A1X	-	C/E

Page responsible: Study information, bilda@uf.liu.se

<https://pace.smartcatalogiq.com/en/2019-2020>

Environmental science MS

GRADUATE PROGRAM INFORMATION Pace University New-York

This 33-35 credit program in Environmental Science, including its required thesis, can be completed on either a full-time or part-time basis, with most classes held in the afternoon or evening to accommodate working professionals. Curriculum specialization can be designed in various areas, including toxicology, aquatic ecology, conservation biology, geographical information, and surveillance systems.

Scholarship opportunities and/or competitive graduate assistantships are available for certain candidates.

Prerequisites:

Admission requirements include the following undergraduate course: one year of General Chemistry, one semester of Organic Chemistry, and one year of General Biology. College-level Physics and Calculus are recommended but not required.

GRADUATE PROGRAM CURRICULUM (33-35 CREDITS)

SEVEN (7) REQUIRED CORE COURSES (18 CREDITS)

<u>ENS 610</u>	Environmental Science I	3 credits
<u>ENS 611</u>	Environmental Science II	3 credits
<u>ENS 622</u>	Quantitative Methods in Environmental Science	4 credits
<u>ENS 624</u>	Environmental Policy and Politics	3 credits
<u>ENS 772</u>	Thesis Preparation	1 credits

<u>ENS 790</u>	Environmental Science Seminar	1 credits
<u>ENS 792</u>	Research in Environmental Science I	3 credits
Total Credit Hours:		18

*Note: ENS 772 and ENS 792 are one-on-one courses relating to thesis research. In ENS 772, a tutorial taken during the first year of the program, student and mentor together will explore preliminary questions relating to thesis research. When ready to fully embark on thesis research, the student then takes ENS 792 which is conducted under the supervision of the student's approved thesis advisor.

REQUIRED ELECTIVE COURSES (15-17 CREDITS)

Students choose courses from the following list. For other MCA electives that may be available, student should consult program director for details and required approvals.

<u>ENS 501</u>	Environmental Assessment and Environmental Impact Statement (EIS) Preparation	4 credits
<u>ENS 505</u>	Conservation Biology	3 credits
<u>ENS 506</u>	Wildlife Ecology	3 credits
<u>ENS 511</u>	Plant Ecology and Conservation	3 credits
<u>ENS 531</u>	Biological Oceanography and Marine Biology	3 credits
<u>ENS 625</u>	Environmental Science Communication	3 credits
<u>ENS 629</u>	Topics in Marine Pollution	3 credits
<u>ENS 630</u>	Environmental Microbiology	4 credits
<u>ENS 650</u>	Environmental Law	3 credits

<u>ENS 651</u>	Research Methods for Ecological Field Studies	3 credits
<u>ENS 696D</u>	Graduate Ecology	3 credits
<u>ENS 731</u>	Field Botany and Vegetation Analysis	4 credits
<u>ENS 740</u>	Environmental Toxicology and Pathology	4 credits
<u>ENS 760</u>	Waste Management, Site Remediation and Land Reuse	4 credits
<u>ENS 780</u>	Remote Sensing and Geographic Information Systems	0 - 4 credits
<u>ENS 793</u>	Research in Environmental Science II	3 credits
<u>ENS 798</u>	Special Topics in Environmental Science	1 - 3 credits
	Total Credit Hours:	15-17